

Onnia leporina

Harticka

Storsvampar, Basidiesvampar

Klass: Agaricomycetes, **Ordning:** Hymenochaetales, **Familj:** Hymenochaetaceae, **Släkte:** Onnia, **Art:** Onnia leporina - harticka (Fr.) H. Jahn **Synonymer:** Inonotus leporinus (Fr.) Gilb. & Ryv.

Kännetecken

Harticka är en ticka med mjuka, ettåriga, konsolformade, 5–10 cm breda och 0,5–1,5 cm tjocka fruktkroppar. Om svampen sitter på ovensidan av en omkullfallen stam eller på ytliga rötter är den ofta försedd med en kort fot. Översidan är först gråbrun, sedan rödbrun och fint sammetsluden. På äldre exemplar är den pulvrig, så att fingrarna färgas rödbruna om man vidrör den. Porerna är först vitaktiga, vid tumning eller med åldern brunaktiga. Fruktkropparna bildas under sensommaren–hösten, men är kortlivade (endast några veckor) genom att de snabbt förstörs av insektslarver.

Utbredning och status

En nordlig art, som i Sverige har sina sydligaste lokaler i Östergötland och Västergötland. Den är ännu någorlunda frekvent i Norrland. Den finns också i Norge och Finland men saknas i Danmark. I övrigt är den funnen i Västtyskland, Östtyskland, Polen, f.d. Tjeckoslovakien, f.d. Sovjetunionen och Nordamerika. Arten är klassad som försvunnen i Polen.

Ekologi

Hartickan lever parasitiskt på gran och förekommer, åtminstone i mellersta Sverige, i olikåldriga, under lång tid orörda eller endast svagt påverkade, helst örtrika granskogar. Möjligen är den något mindre bunden till orörda skogar i norra Sverige, och är där kanske fortfarande en allvarlig skadesvamp. Fruktkropparna bildas på döda stammar, ytliga rötter och på stubbar.

Hot

Skogsskötselåtgärder på eller i omedelbar närhet av växtplatserna kan innebära ett hot mot arten. Brist på lämpliga miljöer är en faktor som på lite längre sikt hotar arten.

Åtgärder

Örtrika granskogar bör i större utsträckning än hittills undantas från skogsbruk, särskilt i södra halvan av landet. Svampens ekologi och koppling till orörda skogar bör närmare undersökas.

Övrigt

Rödlistad 2005 under namnet *Inonotus leporinus*.
Utländska namn – NO: Harekjuke, FI: Pihkakääpä.

Naturvård

Konventioner: Typisk art i 9010 Taiga (Alpin region (ALP) och Boreal region (BOR)), Typisk art i 9050 Näringsrik granskog (Alpin region (ALP) och Boreal region (BOR)), Typisk art i 9030 Landhöjningsskog (Boreal region (BOR)), Skogsstyrelsens signalart

Litteratur

- Eriksson, J. 1958. Studies in the Heterobasidiomycetes and Homobasidiomycetes–Aphylophorales of Muddus National Park in North Sweden. *Symbolae Botanicae Upsaliensis* 16(1).
- Jahn, H. 1978. Die Gattung *Onnia* P. Karst., Filzporlinge. *Westfäl. Pilzbriefe* 11: 79–93.
- Ryvarden, L. & Gilbertson, R. L. 1993. *European Polypores* 1. Fungiflora, Oslo.

Författare

Svengunnar Ryman 1984. Rev. Karl-Henrik Larsson 1997.